

28.1.2022

Valtionhallinnon kehittämissosasto
Kristiina Heiskanen

Avoimen hallinnon työryhmän 13. kokouksen pöytäkirja

Aika 28.1.2022 klo 9.00–11.00

Paikka Teams-kokous

Osallistujat Puheenjohtaja Katju Holkeri, finanssineuvos, valtiovarainministeriö

Jäsenet:

Ira Alanko, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö

Matti Kuivalainen, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö

Marjut Vuorela, lakimies, Vanhustyö keskusliitto

Markku Mölläri, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö

Virpi Dufva, toiminnanjohtaja, Valli ry

Ulla Tiirilä, erityisasiantuntija, Kotimaisten kielten keskuksessa (Kotus)

Merja Niemelä, kuntalaisvaikuttamisen koordinaattori, Oulun kaupunki

Ilmari Nalbantoglu, va. toiminnanjohtaja, Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö

Sami Demirbas, erityisasiantuntija, oikeusministeriö

Heikki Talkkari, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö

Mika Honkanen, kehityspäällikkö, DVV

Miia Kirsi, saavutettavuusasiantuntija, Celia

Henna Kara, erityisasiantuntija, Selkokeskus

Sihteeri: Kristiina Heiskanen, assistentti, valtiovarainministeriö

Kokous pidettiin Teamsin välityksellä ja tallennettiin työryhmän jäsenen pyynnöstä. Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00.

1. Vuoden 2022 avoimen hallinnon toiminta – tavoitteet ja toimenpiteet

Katju esitteli vuoden tavoitteita ja toimenpiteitä avoimen hallinnon osa-alueittain. Puheenjohtaja avasi keskustelun.

Ymmärrettävyydestä nousi esille, että kansalliskielistrategiaa kannattaa seurata, sillä siinä on mukana selkokieli. Selkeää virkakieltä, selkokieltä ja nimistöä tulisi aina tarkastella pakettina. Visuaalisuuden ja graafisen suunnittelun kohdalla saavutettavuudessa on monilla tahoilla vielä tekemistä.

Vanhus- ja vammaisneuvostopäivien osittainen yhdistäminen sai kannatusta. Esitettiin, että molemmat voisivat olla kahdessa osassa, joista osa yhteistä. Näin useampi voisi päästä osallistumaan edes osaan tilaisuuksista.

Euroopan neuvostossa toimintaansa on aloittamassa työryhmät deliberatiivisesta demokratiasta sekä hyvän hallinnon 12 periaatteesta. Markku Mölläri on näissä mukana. Näiden työryhmien toiminnasta tullaan kertomaan avoimen hallinnon työryhmän kokouksissa.

Toimintaansa aloittavien hyvinvointialueiden neuvostojen ja valtuustojen osallisuuden eteen tarvitaan paljon työtä. Järjestöt ovat postanneet somessa, että toivovat että hyvinvointialueiden ja niiden strategioiden valmistelussa huomioitaisiin järjestöjen osallisuus. Samanlaisia postauksia ei ole ollut virkamiesten osalta. Voisiko tästä tehdä esimerkiksi blogipostauksen? Mietittävä, mitä avoin hallinto voisi hyvinvointialueiden suunnitteluun ja toimintatapoihin antaa. Toimenpano on nyt käynnissä, myöhemmin vaikeampi vaikuttaa. Kansalaisten vuorovaikutus, suunnitteludokumenttien ja taloudellisten asioiden avoimuus. Tehokkuutta on saatava ylös, kustannukset nousevat tällä hetkellä liikaa. Avoin hallinto voisi tarjota tähän työkaluja.

Avoimen datan osalta Suomen sijoitus on mennyt EU-tasolla alaspäin. Hallinnonalojen välillä hyvin epätasaista, miten paljon avointa dataa on. Suomen lainsäädäntö ei velvoita avoimeen dataan yhtä voimakkaasti kuin monen muun EU-maan. Suomi ei ole vielä mikään huippu avoimessa datassa, monet maat kehittyvät siinä nopeammin. Pohdintaa, muuttaako Tiha-hanke käytännössä asiaa. Siitä tulossa julkistamistilaisuuksia 1.3. ja 10.3. Seuraava toimintasuunnitelmaa varten olisi hyvä miettiä, mikä on seuraava askel.

Avoimuusrekisterin valmistelu lähenee loppuaan. HE menossa eduskuntaan kevään aikana ja toimeenpano käynnistetään sen jälkeen mahdollisimman pian. Lain on tarkoitus tulla voimaan 2023 ja rekisterin käyttöön sen jälkeen. Lausunnoissa on näkynyt laaja kannatus. Vielä ei ole selvää, koskeeko rekisteri vain eduskuntaa ja ministereitä koskevaa lobbausta vai koko valtion virastoja. Hankkeen todettiin olevan lobbaamista harjoittavien tahojen näkökulmasta hyvä, kun tuo sidosryhmille näkyviin muuten piiloon jäävää työtä.

2. Ajankohtaiset asiat

a. Kansalaisjärjestöakatemia

Katju kertoi, että maaliskuun tilaisuudesta tulossa pian lisätietoa. Tarkoitus tehdä pidemmän aikavälin suunnitelmaa ja saada perusinfoa myös eOppivaan, mitä roolit ja roolien muutos yhteiskunnassa ovat. Alueellisia tilaisuuksia aletaan järjestää. Oulussa järjestetään tilaisuutta yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

b. Kansalliset dialogit

Katju kertoi, että on asetettu operatiivinen ydinryhmä. Muutkin tahot pääsevät mukaan valmisteluun. Dialogien taustaa ja tarkoitusta on avattu julkaistussa tiedotteessa. 28.3. on ilmestymässä poikkeusaikojen dialogien loppuraportti. Ulla Tiililä kertoi Liisa Raevaara olevan kiinnostunut olemaan enemmän kuulolla dialogien kehittämisessä. Katju lupasi, että Liisaa informoidaan.

c. Avoimuuskoulutus

Katju pohjusti koulutuksen tarkoitusta ja aikataulua, Matti Kuivalainen kertoi, että maaliskuun alussa tarkoitus tulla kaikkien saataville.

3. Avoimen hallinnon viestinnästä

Puheenjohtaja antoi keskustelukysymykset ja avasi keskustelun. Ehdotettiin, että voisi kirjoittaa erityisesti kansalaisjärjestöille suunnatun selkokiehisen blogin avoimen hallinnon työn sisällöstä. Tätä voisi jakaa laajasti somen kautta. Blogeihin toivottiin vakuuttavaa, konkreettista tietoa, mitä hyötyä avoimen hallinnon edistämisestä on ja helposti kopioitavia käytännön esimerkkejä. Järjestöt voisivat hyödyntää viestintää omassa työssään ja sitä kautta lisätä tietoisuutta avoimesta hallinnosta. On mietittävä, missä kanavassa mitään tietoa jaetaan. Uutiskirje on ehkä eniten niille, jotka jo edistävät avointa hallintoa. Uutiskirjeestä toivottiin kaksipalstaista nopean silmäilyn helpottamiseksi.

Avoin hallinto voisi olla mukana tukemassa ja opettamassa virkamiehille oikeita keinoja sosiaalisessa mediassa, esimerkiksi Twitterissä mukana oloon. Viestintäkanavien avoimuudesta voi seurata ongelma, jos unohdetaan oma rooli ja syntyy intressikonflikteja. Avoimuus voi toimia vain, jos sen taustalla on säännöt. Täytyy erottaa, mikä on viran hoitamista ja mikä vapaa-aikaa.

4. Muut mahdolliset asiat

Virkamiesetiikkaa toivotaan enemmän mukaan työryhmän toimintaan.

Whistleblowerin HE menossa eduskuntaan viikolla 13.

Julkisen johtamisen tulevaisuudesta tulossa keskustelualoite. Siitä on tulossa dialogia poliitikkojen ja virkamiesten kesken.

Jakelu Avoimen hallinnon työryhmä

Tiedoksi Valtioneuvoston hankeikkuna